



**Veřejná služba v mediální sféře a
doporučení k postupu Rady ČRo při
systematickém hodnocení veřejné
služby poskytované Českým
rozhlasem**



expertiza, 29. 3. 2017

Obsah

1	Přehled současných pojetí veřejné služby v mediální sféře v ČR a v Evropě.....	3
2	Představení a zhodnocení vybraných přístupů k hodnocení výkonu veřejné služby.....	6
2.1	Principy hodnocení veřejné služby České televize.....	7
2.2	Velká Británie - Hodnocení veřejné služby BBC.....	10
2.3	Spolková republika Německo – Třístupňový test.....	14
3	Doporučení k postupu Rady ČRo při systematickém hodnocení veřejné služby poskytované Českým rozhlasem.....	18

Autoři

PhDr. Vlastimil Nečas, Ph.D.

Absolvent doktorského programu Mediální studia a odborný asistent na Katedře mediálních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Ve své pedagogické a vědecké činnosti (>10 let) se zaměřuje na oblast politické komunikace, účinků médií a zkoumání procesů nastolování agendy. Mimo akademickou sféru spolupracuje zejména s veřejnými institucemi (RRTV, ČT, Úřad vlády ČR) a neziskovým sektorem (dTest, o.p.s., Nadace OSF, Plzeň: EHMK 2015)

Mgr. Štěpán Sedláček

Rozsáhlá řešitelská praxe (až 300 realizovaných děl a publikací). Absolvent oboru Mediální a komunikační studia Filosofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Diplomová práce: Senátní a komunální volby v TV zpravodajství. Člen komunikačního týmu MS v klasickém lyžování Liberec 2009, MS v basketbalu žen 2010 a MS v ledním hokeji 2015. Desetiletá praxe analytika.

Mgr. Věra Bartalosová

Absolventka oboru Mediální a komunikační studia Filosofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Diplomová práce: Mediální reprezentace zemědělské kolektivizace a srovnání s požadavky KSČ na její podobu. 4 roky praxe v oblasti monitoringu a analýzy médií, dlouhodobá lektorská a redaktorská činnost.

Expertiza vznikla z iniciativy a na zadání Rady Českého rozhlasu.

1 PŘEHLED SOUČASNÝCH POJETÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY V MEDIÁLNÍ SFÉRE V ČR A V EVROPĚ

Úvodní kapitola stručně shrnuje hlavní témata a oblasti diskutované v odborném a veřejném prostoru v souvislosti s vývojem a aktuálním stavem médií veřejné služby, jejich teoretickým i legislativním zakotvením a možným proměnám konceptu veřejné služby v éře digitálních médií. Vzhledem k značnému rozsahu a tematické rozmanitosti dostupných zdrojů¹ jsme pro účely této rešerše zohlednili zejména následující přehledové či často citované zdroje:

- *Posouzení hodnocení plnění veřejné služby Českou televizí* (Nečas et al., 2015),
- *Veřejnoprávní média v zemích EU – jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti* (Šmíd, 2014),
- *Vysílání veřejné služby v zemích Evropské Unie, jeho organizace a fungování* (Šmíd, 2011),
- *Skladba a úloha rady zastupující veřejnost u média veřejné služby a aplikace německého modelu v České republice* (Pavlík, Šmíd, 2011),
- *Veřejná služba v ČR: naplňování úkolu veřejné služby na příkladu České televize* (Douděrová, 2016),
- *Public Value in Practice: restoring the ethos of public service* (BBC Trust, 2012),
- *From public service broadcasting to public service media* (Lowe, Bardoel, 2007),
- *Public Service Broadcasting: A best practices sourcebook* (Banerjee, Seneviratne, 2005).

Na základě provedené rešerše lze hlavní pojetí a proměny konceptu médií veřejné a zásadní témata diskusí o roli a postavení médií veřejné služby strukturovat do následujících 4 oblastí:

1) Veřejná služba v éře síťových médií

V důsledku technologické proměny mediálního prostředí a s tím spojené zásadní proměny způsobů produkce, distribuce i užívání médií se objevuje také potřeba aktualizovat či adaptovat původní koncept televizního a rozhlasového vysílání veřejné služby na prostředí digitálních (internetových/síťových) médií. V tomto kontextu je již delší dobu patrný trend nahrazovat původní termín vysílání veřejné služby (*PSB - Public Service Broadcasting*) obecnějším pojmem média veřejné služby (*PSM - Public Service Media*), který není omezen pouze na televizní či rozhlasové distribuční kanály. (Šmíd, 2014, s. 5) Diskusi o legitimitě působení médií veřejné služby v prostředí nových médií, v nichž nabízejí služby přesahující tradiční rámec (tv a rozhlasového) vysílání, usměrnila dvě Sdělení Evropské komise z let 2001 a 2009 (EK, 2001; EK, 2009). Ta však nabízí pouze obecný návod a vymezují jen rámcové podmínky pro určení, co je a co není veřejná služba v oblasti mediálních služeb. Na druhou stranu úlohou Evropské komise není rozhodovat o konkrétních definicích poslání veřejné

¹ Např. databáze Web of science uvádí za posledních 5 let celkem 230 odborných článků v tematické kategorii „public service media“, databáze SAGE journals za stejné období uvádí více než 4 tisíce výzkumných odborných článků.

služby, což zůstává v kompetenci členských zemí, jejichž vymezení veřejné služby bude vždy vycházet ze zcela konkrétních ekonomických, kulturních či historicky vzniklých potřeb a tradic. Tuto autonomii jednotlivých členských zemí potvrzuje deklarace tzv. Amsterodamského protokolu, kde je uvedeno, že: „*system veřejnoprávního vysílání v členských zemích je přímo spjat s demokratickými, společenskými a kulturními potřebami každé společnosti a s potřebou zachovat mediální pluralitu*“ a dále legitimizuje možnost států financovat média veřejné služby za předpokladu, že tím nebudou narušeny podmínky pro hospodářskou soutěž v Unii.²

2) Odpovědnost a prokazování efektivity

V důsledku digitalizace pozemního televizního i rozhlasového vysílání a zvýšení počtu dostupných kanálů dochází k nárůstu konkurenčního prostředí pro média veřejné služby a současně také k fragmentaci mediálních publik. Do popředí se tak dostávají diskuse o potřebnosti a roli médií veřejné služby, jejich přínosu společnosti a efektivitě (nákladovosti) fungování. Veřejnoprávní vysílatelé se dostávají do situace, v níž musí obhajovat svoji činnost financovanou z veřejných prostředků, při níž se přímo nebo zprostředkovaně dostávají do konkurenčního vztahu s komerčním sektorem vysílání.³ V této souvislosti se v přístupu k médiím veřejné služby objevují dva nové prvky. Jednak je patrná snaha o přesnější definici veřejné služby, která by média veřejné služby vymežila vůči soukromým konkurentům a obhájila vlastní *raison d'être*. Vedle toho se postupně klade větší důraz na transparentnost a odpovědnost provozovatelů médií veřejné služby ve vztahu k veřejnosti (plátcům poplatku, divákům a posluchačům). V současné době je oblast odpovědnosti a skládání účtů vůči veřejnosti (*accountability*) součástí systému řízení a hodnocení téměř všech médií veřejné služby v západní Evropě. Součástí tohoto skládání účtů jsou zprávy hodnotící plnění stanovených cílů, většinou z hlediska vynaložených nákladů, charakteristik odvysílaných obsahů a jejich přijetí veřejností (publikem). Témata související s odpovědností médií veřejné služby a prokazování jejich efektivity jsou aktivně nastolována zejména Evropskou vysílací unií (EBU), která v posledních letech k tématu uspořádala několik mezinárodních konferencí a systematicky rozvíjí teoretické, metodické i výzkumné aktivity směřující k podpoře a posilování role médií veřejné služby v Evropě.⁴

² Viz Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie - Protokol (č. 29) o systému veřejnoprávního vysílání v členských státech. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:12008E/PRO/29> [19. 3. 2017]

³ Stížnosti soukromých provozovatelů vysílání poukazyvaly na to, že článek 106 Smlouvy o fungování Evropské unie, zmiňující „*veřejné podniky a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva,*“ pro tyto podniky stanovuje, že „*podléhají pravidlům obsaženým ve Smlouvách, zejména pravidlům hospodářské soutěže.*“ Následující článek 107 ve svém prvním odstavci jednoznačně praví, že „*Podpory poskytované v jakékoli formě státem (...), které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž (...) jsou (...) neslučitelné s vnitřním trhem.*“ Situaci v EU řešil tzv. Amsterodamský protokol z roku 1997, který přiznal členským zemím právo financovat vysílání veřejné služby z veřejných prostředků, pokud to nenaruší hospodářskou soutěž, protože „*system vysílání veřejné služby v členských státech je přímo spjat s demokratickými, společenskými a kulturními potřebami každé společnosti a s potřebou zachovat mediální pluralitu.*“ Následující dvě Sdělení EK z let 2001 a 2009 stanovila podmínky, za nichž financování z veřejných prostředků není nedovolenou státní podporou, přičemž jednou z hlavních podmínek je, že „*Služba veřejného zájmu a povinnosti s ní spojené, jsou jasně vymezené.*“ Citováno podle Šmída (2014. s. 41).

⁴ Blíže viz <http://www.ebu.ch/member-services/psm-contribution-society> [19. 3. 2017]

3) Řízení a kontrola

V oblasti řízení, vymezení náplně činnosti a kontroly fungování médií veřejné služby přetrvává rozmanitost přístupů a praxí napříč evropskými zeměmi. V dlouhodobější perspektivě je v zemích západní Evropy patrný jeden obecný trend, kdy je postupně **opouštěn tradiční „autonomní model“ veřejné služby**, kdy o naplňování konkrétního obsahu obecně stanovených úkolů služby rozhodovali samotní veřejnoprávní provozovatelé vysílání, **a přechází se na „model kontrolované služby“**, v němž veřejnoprávní vysílatel uzavírá se státem a veřejností (publikem) dohodu, ve které jsou (kvantitativně i kvalitativně) specifikovány cíle a požadavky na programové výstupy. Příklon k modelu kontrolované služby je možné doložit příklady z Velké Británie, Francie, Itálie, Německa, Irska, či Dánska. Ve Velké Británii BBC již v minulosti uzavírala se státem tzv. *Dohodu (The Agreement)*, a to vždy po vydání nového zakládajícího dokumentu – *Charty BBC (The Charter)*. Dohoda z r. 2006 i nová, aktuálně platná Dohoda⁵ se však liší od těch minulých v tom, že umožňují vrcholovému orgánu (*BBC Trust*) aktualizovat úkoly a cíle vysílání BBC podle konkrétní situace na mediální scéně (Dohoda BBC, 2016). **Francouzská** média veřejné služby (France Télévisions, Radio France, Arte-France) pracují od roku 2001 na základě *contrats d'objectifs et de moyens*, dohody o cílech a prostředcích, s platností na 3-5 let⁶. Podobně v **Itálii** veřejnoprávní RAI od roku 2005 uzavírá se státem tříleté *Contratto di servizio*, smlouvy o službách⁷. V **Německu** se potřeba specifikace úkolů veřejné služby řešila tím, že sedmá novela vysílacího zákona (*Rundfunkstaatsvertrag*) uložila stanicím ARD a ZDF, aby od roku 2004 sestavovaly a zveřejňovaly stanovy a směrnice pro svou činnost a každé dva roky je kontrolovaly.⁸ V **Irsku** určuje od roku 2010 úkoly veřejnoprávní RTE tzv. *Public Service Statement*, a to s platností na pět let.⁹ **Dánský** rozhlas a televize uzavírá s ministerstvem kultury tříleté kontrakty (*DRs Public service-kontrakt*), aktuálně platný na období 2015–2018.¹⁰

4) Nezávislost médií veřejné služby

Trvale přítomným tématem diskusí o médiích veřejné služby, které většina aktérů označuje za klíčovou komponentu celého konceptu médií veřejné služby je zajištění nezávislosti médií veřejné služby. Zásadní úloha tohoto požadavku je výstižně shrnuta v Deklaraci Výboru ministrů Rady Evropy z r. 2012 o správě médií veřejné služby: „*Nezávislost je stěžejní podmínkou a požadavkem každé organizace médií veřejné služby. Bez prokazatelné*

⁵ Blíže viz http://www.bbc.co.uk/bbctrust/governance/regulatory_framework/charter_agreement.html [15. 3. 2017].

⁶ Aktuálně platná dohoda na r. 2016-2020 je dostupná z http://www2.assemblee-nationale.fr/static/14/comaffcult/COM%20FTV%202016-2020_projet.pdf [19. 3. 2017]

⁷ Platí pro televizní i rozhlasové služby. Blíže viz <http://www.rai.it/trasparenza/La-governance-di-Rai-3c2bc9d8-6b88-43d5-ba24-a49ed6b6fa7e.html> [17. 3. 2017]

⁸ Tzv. metoda vlastních závazků (*Selbstverpflichtung*). Blíže viz ARD - http://www.ard.de/home/intern/fakten/rechtsgrundlagen/Rechtsgrundlagen_Uebersichtsseite/60477_2/index.html; ZDF - <https://www.zdf.de/zdfunternehmen/zdf-rechtsgrundlagen-und-vorschriften-100.html> [17. 3. 2017]

⁹ Platí pro televizní i rozhlasové služby. Blíže viz <http://www.rte.ie/about/en/serving-our-audience/2015/0306/685100-rte-public-service-statement/> [17. 3. 2017]

¹⁰ Blíže viz <http://english.kum.dk/policy-areas/media/>; aktuálně platný kontrakt - http://kum.dk/fileadmin/KUM/Documents/Kulturpolitik/medier/DR/Public_Serviceaftale_2015-18/DR_public_service-kontrakt_for_2015-2018.pdf [17. 3. 2017]

nezávislosti svých akcí a iniciativ, nezávislosti na vládě jakož i na jiných partikulárních zájmech nebo institucích, žádná organizace médií veřejné služby nemůže získat důvěryhodnost a může ztratit (nebo vůbec nezískat) podporu veřejnosti jako fórum prosazující celonárodní debatu a mající sílu volat mocné k zodpovědnosti." Současně je zde uvedeno, že: „organizace médií veřejné služby působí v rámci zákonného a politického rámce, jenž stanovuje odpovědnost různých zúčastněných stran: vlády, parlamentu, regulačních orgánů (včetně auditů a jiných inspekčních kontrol), samotných médií veřejné služby, jakož i přesně určené zapojení příslušných třetích stran (občanská společnost, zástupci trhu, atd.)" Zajištění nezávislosti tak nespočívá ve snaze izolovat média veřejné služby od všech vlivových skupin a aktérů, ale naopak, nezbytnou podmínkou nezávislosti je součinnost všech zúčastněných stran a aktérů.¹¹

2 PŘEDSTAVENÍ A ZHODNOCENÍ VYBRANÝCH PŘÍSTUPŮ K HODNOCENÍ VÝKONU VEŘEJNÉ SLUŽBY

Z dostupných poznatků vyplývá, že pro funkčnost systému hodnocení výkonu médií veřejné služby jsou zásadní tři faktory – 1) nezávislost a transparentnost procesu hodnocení a kontrolního orgánu, který dohlídí na plnění požadavků média veřejné služby, 2) přesnost a konkrétnost stanovených úkolů a cílů a 3) nastavení indikátorů, pomocí nichž budou konkrétní úkoly a cíle vyhodnoceny.

1) Základní předpokladem systému hodnocení média veřejné služby je především zajištění co největší autonomie kontrolního orgánu na kontrolovaném subjektu. Důležitá je také transparentnost celého procesu. V dostupné literatuře panuje shoda, že obě tyto charakteristiky jsou nezbytnou podmínkou pro posílení důvěryhodnosti výsledků hodnocení (Lowe, Bardoel, 2007, kap. 11; Burnley, 2016; EBU, 2015).

2) V rychle se proměňujícím digitálním komunikačním prostředí, v němž dochází ke konvergenci všech médií, při tempu, v jakém se objevují a jsou zaváděny nové mediální služby, by stanovení úkolů médií veřejné služby mělo být flexibilní a schopné přizpůsobit se změnám. Uložit přesný výčet povinností veřejnoprávnímu médiu do zákona totiž znamená zbavit veřejnou službu možnosti flexibilně reagovat na měnící se prostředí a přizpůsobovat ji potřebám publika. Také proto je patrný postupný přechod k „modelu kontrolované služby“, kdy by v zákonech měly být deklarovány obecné požadavky a úkoly média veřejné služby, které jsou dále konkretizovány a doplňovány (včetně určení indikátorů) v podobě podzákonných právních norem nebo ve formě krátkodobějších dvou až čtyřletých dohod mezi státem (veřejností) a provozovatelem média veřejné služby. Uvedený model řízení a kontroly současně přispívá k transparentnosti a odpovědnosti (*accountability*) těchto institucí ve vztahu k veřejnosti. V souvislosti s nárůstem konkurenčního prostředí pro média veřejné služby dochází také k proměně náhledu na možnosti přesného vymezení (a tedy i hodnocení) veřejné služby. Dřívější převažující přesvědčení, že nelze přesně určit, co je a co není veřejná služba, již mezi teoretiky i praktiky nenachází takovou oporu a prosazují se

¹¹ Viz *Declaration of the Committee of Ministers on Public Service Media Governance*, dostupné z http://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb4d4 [19.3.2017]. Český překlad Deklarace uvádí Milan Šmíd (2014, s. 70).

názory, že veřejnou službu je možné přesně definovat a také věrohodně hodnotit prostřednictvím multikriteriální analýzy jednotlivých výstupů (Jakubowitz, 2014). Nezbytnost přesného a konkrétního vymezení jednotlivých úkolů, jejichž plnění má být následně hodnoceno, je zdůrazňována jak v teoretických a metodologických dokumentech (EBU, 2015; Lowe, Bardoel, 2007; Burnley, 2016; Lowe, 2016), tak v praxi (BBC Trust, 2012a, 2012b, 2013, 2015a).

3) K přesně a konkrétně formulovaným cílům je následně nutné definovat jejich indikátory, a to tak, aby byly: (a) měřitelné – tedy empiricky ověřitelné, (b) validní – tedy aby sledovaný parametr přímo souvisel s tím, co chceme měřit. Pravidla pro tento proces – v sociálních vědách označovaný termínem operacionalizace - jsou přehledně popsána v řadě metodologických publikací (např. Disman, 2011; Sedláková, 2015).

V následujících třech podkapitolách jsou popsány způsoby hodnocení veřejné služby na příkladu (1) České televize, (2) BBC a (3) ARD.

2.1 Principy hodnocení veřejné služby České televize

Hodnocení plnění úkolů veřejné služby ČT vychází z požadavků formulovaných v zákonných normách (Zákon o České televizi, Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání) a v Kodexu ČT. Tyto požadavky na vysílání veřejné služby jsou převedeny do souboru měřitelných indikátorů, které ČT rozděluje podle typu zdroje dat do tří kategorií: A. indikátory vycházející z měřitelného chování a postojů veřejnosti; B. indikátory vycházející z expertního posouzení, C. indikátory vycházející z tzv. „tvrdých dat“.

Plnění úkolů veřejné služby ČT je hodnoceno ze tří „úhlů pohledu“:

1. podle míry naplňování mezinárodně uznávaných obecných cílů stanovených pro média veřejné služby, modifikovaných pro podmínky ČT, podle konkrétních zásad definovaných Zákonem o ČT a Kodexem ČT.

Mezi obecné cíle vysílání ČT patří:

1. zvyšování informovanosti, udržování a rozvoj občanské společnosti a demokracie,
2. podpora vzdělanosti a vzdělávání,
3. stimulace kreativity a kvality v kultuře,
4. prezentace České republiky, regionů a komunit,
5. přibližování světa občanům České republiky,
6. zpřístupnění nových technologií veřejnosti.¹²

Těchto šest obecných cílů vysílání ČT se do značné míry shoduje s požadavky formulovanými v Chartě BBC (2006), konkrétně s tzv. Veřejnými účely BBC¹³.

¹² Viz Česká televize (2016, s. 85) a http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocní_zpravy/prilohy_15/hodnoceni_plneni_veřejne_sluzby.pdf [14. 3. 2017]

¹³ „1. podporovat občanský život a občanskou společnost, 2. podporovat vzdělání a výuku, 3. podněcovat kreativitu a kulturní znamenitost, 4. reprezentovat Velkou Británii, její národy, regiony a komunity, 5. přibližovat Velkou Británii světu a svět Velké Británii, 6. při prosazování jejich dalších

2. podle vývoje základních ukazatelů charakterizujících úroveň vysílání veřejné služby - metodika RQI.

Metodika RQI České televize vychází ze zavedeného analytického nástroje BBC tzv. Testu veřejné hodnoty (*Public Value Test*), jehož součástí jsou, mimo jiné, ukazatele Zásahu, Kvality, Dopadu a Hodnoty vzhledem k vynaloženým prostředkům (tzv. RQIV - viz dále v kap. 2.2). Metodika RQI České televize je v podstatě kopií prvních tří ukazatelů BBC¹⁴.

Česká televize označuje tyto tři ukazatele za jedny ze základních kritérií pro hodnocení plnění veřejné služby v ČT. Ukazatele jsou zjišťovány prostřednictvím následujících indikátorů (zdrojových dat):

„Zásah – zásah pořadů a žánrů v celé populaci a v jednotlivých diváckých skupinách (elektronické měření sledovanosti).

Kvalita – kvalita pořadů v členění: a) divácká spokojenosti s pořady (denní kontinuální výzkum), b) originalita pořadů (denní kontinuální výzkum), c) index/indikátory vnímání kvality ČT jeho diváky (Trackingový výzkum a databáze odvysílaných pořadů).

Dopad – v členění a) míra zaujetí diváka jednotlivými pořady, schopnost pořadu stimulovat myšlení diváků (denní kontinuální výzkum), b) index/indikátory dopadu ČT na diváky (Trackingový výzkum)“ (ČT, 2016, s. 86)

3. podle míry uspokojování potřeb různých diváckých skupin.

Tato oblast je vymezena množstvím normativních požadavků shrnutých jak v Zákoně o ČT, tak v Kodexu ČT i v Zákoně o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Tyto požadavky se týkají zohlednění vysílání pro jednotlivé divácké skupiny definované buď společensky, demograficky, osobními preferencemi diváků, jejich vkusem a očekáváními od vysílání (ČT, 2016, s. 115 – 129).

Za základní indikátory požadavků a jejich vyhodnocení označuje ČT:

- zásah sledovaných specifických diváckých skupin vysíláním ČT ve srovnání s celou diváckou obcí nebo ve srovnání s jinými specifickými skupinami diváků;
- uspokojení osobního vkusu příslušníků specifických diváckých skupin programovou nabídkou ČT ve srovnání s celou diváckou obcí nebo ve srovnání s jinými specifickými skupinami diváků;
- vnímání nadstandardní nabídky programové skladby ČT oproti komerčním TV stanicím příslušníky specifických diváckých skupin ve srovnání s celou diváckou obcí nebo ve srovnání s jinými specifickými skupinami diváků.

účelů zpřístupňovat veřejnosti výhody nových komunikačních technologií a služeb s tím, že se ujme vůdčí role při přechodu na digitální vysílání televize.“ (Charta BBC, 2006, článek 4)

¹⁴ Ukazatele zásahu, kvality a dopadu - ukazatel Hodnoty vzhledem k vynaloženým prostředkům ČT nepoužívá.

Zjištěné hodnoty jednotlivých indikátorů jsou porovnávány v čase (meziročně) a také s výsledky ostatních veřejnoprávních i soukromých, domácích i zahraničních médií, případně jsou konfrontovány s dalšími skutečnostmi. V případě meziročního srovnání jsou jednotlivé indikátory vyhodnocovány na škále: *zlepšený – stabilní – zhoršený – neurčitelné*. U indikátorů, které nejsou vyjádřeny jedinou hodnotou, ale sadou několika posuzovaných či vzájemně porovnávaných parametrů, je použita škála s hodnotami: *nadstandardní – vyhovující – neuspokojivý – neurčitelné*. V případě hodnocení vyváženosti programové nabídky pro specifické divácké skupiny jsou indikátory vyhodnocovány následovně: „*Pokud jsou hodnoty výše uvedených indikátorů u specifických diváckých skupin srovnatelné nebo vyšší než u celé populace, pak je konstatováno, že výše uvedené zákonné požadavky byly naplněny. Některé specifické divácké skupiny jsou nicméně posuzovány i pomocí doplňkových indikátorů*“. Ve všech případech o splnění či nesplnění konkrétních požadavků rozhoduje v konečné fázi arbitrárně Rada ČT (ČT 2016, s. 86).

Operacionalizace jednotlivých cílů do podoby měřitelných indikátorů a příklady interpretací zjištění jsou k dispozici mezi materiály projednávanými Radou ČT, aktuálně např. v prezentaci *Hodnocení plnění veřejné služby v roce 2016*¹⁵, dále také ve *Výroční zprávě o činnosti České televize v roce 2015* (Česká televize, 2016, kap. 3.2.1). Souhrnné informace o systému hodnocení veřejné služby ČT jsou k dispozici v *Odborném posouzení základních hodnot média veřejné služby*, které na žádost ČT vypracovala EBU (EBU, 2015b).

Zhodnocení systému měření veřejné služby ČT

Následující zhodnocení vychází z rešerše výše zmiňovaných, veřejně dostupných zdrojů. Ovšem bez znalosti interních rozhodovacích procesů a bez spolupráce s příslušnými aktéry z řad zaměstnanců ČT a členů Rady ČT není možné relevantně zhodnotit systém hodnocení v jeho úplnosti. Proto cílem následujícím odstavců není posoudit relevanci či platnost použitých nástrojů, ale spíše upozornit na aplikované principy a nástroje, které vychází ze zahraniční praxe a na aspekty hodnocení, které je možné doplnit či zpřesnit.¹⁶

1. silné stránky

- V obecné rovině lze konstatovat, že systém hodnocení veřejné služby pokrývá zásadní oblasti činnosti vysílatele veřejné služby tak, jak je ukládá Zákon o ČT i Kodex ČT.
- Deklarované principy a nastavení systému hodnocení je v souladu s aktuální praxí v BBC a doporučeními EBU.
- Nastavení základních principů hodnocení plnění veřejné služby ČT respektuje značně heterogenní a nejednoznačnou povahu platných závazných požadavků na vysílatele veřejné služby.
- Důraz kladený na výzkumy publika (různých cílových skupin) je v souladu s postupy BBC a doporučeními EBU.

¹⁵ Dostupné z <http://img.ceskatelevize.cz/boss/document/864.pdf?v=1> [14. 3. 2017]

¹⁶ Poznámka autorů: Vzhledem k povaze hodnoceného systému a omezenému rozsahu dostupných informací není možné realizovat plnohodnotnou SWOT analýzu. Zhodnocení se tak soustředí na identifikaci, dle našeho názoru, dobře nastavených a funkčních prvků a pojmenování částí, které by bylo možné upravit či doplnit.

2. limity a možnosti dalšího rozvoje

- Zvážit možnosti většího zapojení veřejnosti. Jako příklad je možné zmínit systém veřejných konzultací provozovaný BBC.
- Existující zdroje dat pro hodnocení veřejné služby doplnit o nezávislé expertní posouzení.
- Doplnit metodiku o ukazatele hodnoty vzhledem k vynaloženým prostředkům („Value for Money“) a pravidelně aktualizovat cíle RQI (zásah, kvalita, dopad).
- Vzhledem k postupnému prosazování „modelu kontrolované služby“ v zemích západní Evropy a s ohledem na doporučení EBU zvážit možnosti průběžné aktualizace konkrétních cílů pro každou službu a cílovou skupinu.
- V dostupných materiálech nejsou uvedena pravidla (logika či rovnice) použitá pro interpretaci výsledků měření, není zřejmé, jak jsou poměřovány jednotlivé indikátory, schází také popis a zdůvodnění kritérií pro komparaci výsledků v čase či s obsahy jiných médií. Jediná, velmi obecná, informace je přítomna ve Výroční zprávě ČT za rok 2015: „Konečně Rada ČT arbitrárně rozhoduje, zda byl či nebyl naplněn určitý požadavek uvedených zákonných norem vzhledem k příslušnému indikátoru, resp. k příslušné sadě indikátorů.“ (VZ ČT 2015, s. 86).
- Limitujícím faktorem celého hodnocení veřejné služby jsou legislativní pravidla, která neumožňují Radě ČT disponovat právní subjektivitou (a tedy ani vlastním rozpočtem). Výzkumy a studie od externích subjektů¹⁷, které Rada ČT při hodnocení veřejné služby využívá, proto zajišťuje samotná ČT, a to často v rámci služeb, které jsou primárně mířeny k využití v rámci průběžného řízení obsahu a zpětné vazby redakcím.

2.2 Velká Británie - Hodnocení veřejné služby BBC

Britský systém správy a kontroly médií veřejné služby se odlišuje od jiných evropských modelů, neboť existuje v jiném právním systému vycházejícího z common law a založeného na precedencích a tradicích zdejšího demokratického systému. Základní organizační pravidla a strukturu rozhlasové a televizní organizace British Broadcasting Corporation (BBC) určuje Královská charta (*Royal Charter BBC*), která ustanovuje BBC jako organizaci, jež následně uzavírá s vládou Dohodu (*Agreement*) o konkrétních úkolech, které má plnit.

Charta, která platila od ledna 2007 do konce roku 2016, nahradila dřívější tradiční dvanáctičlennou Radu guvernérů (*Board of Governors*) orgánem, který nese jméno *BBC Trust* (Nadace BBC), a který má rovněž dvanáct členů (*Trustees*). Ten je součástí vrcholového řízení, k němuž podle Charty patří také **Výkonná rada** (*Executive Board*). Členové Trustu BBC jsou jmenováni specifickým rozhodnutím vlády, formálně vyhlášeného „ve jménu a s doporučením tajné rady Jeho Veličenstva“. (Charta BBC, 2016) V praxi to znamená, že nominace jsou předjednány ve vládě a v parlamentu s opozicí dle tradic britské demokracie, přičemž tato vládní rozhodnutí, oficiálně vydávaná královnou, připravuje Ministerstvo pro kulturu, média a sport, které je pro BBC hlavním partnerem¹⁸ při uzavírání Rámcové dohody.

¹⁷ Mediální agentury, experti, odborné a akademické instituce.

¹⁸ Blíže viz http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/ofcom_trust_mou.pdf [19. 3. 2017]

Trust BBC má podobné složení, jako měla kdysi Rada guvernérů – deset řádných členů, předseda a místopředseda. Její členové jsou jmenováni podle okolností na různá období (max. na 5 let), přičemž je možné opětovné jmenování.

„Hlavním úkolem Trustu BBC je hájení zájmů plátců poplatku, ochrana veřejného zájmu a účinná podpora veřejných účelů BBC tak, jak jsou uvedeny v Chartě a v Rámcové dohodě. Trust má řadu schvalovacích pravomocí ve vztahu k Výkonné radě i k činnosti BBC, mezi něž patří dohled nad rozpočtem, schvalování strategických cílů, licencování nových programů a služeb, schvalování směrnic a redakčních standardů a řízení vlastního úřednického aparátu Trust Unit, který v roce 2013 měl 62 zaměstnanců. Činnost členů Trustu vyžaduje jejich nasazení na plný úvazek, za svoji činnost jsou členové honorováni. Pro aplikaci cílů Charty a závazků plynoucích z Rámcové dohody, může Trust vydávat vlastní nařízení v podobě tzv. protokolů. Aparát Trust Unit pomáhá při organizování činnosti četných výborů, které si Trust pro svoji práci zřizuje. Patří mezi ně Rada pro stížnosti a odvolání, Výbor pro divácké rady, Výbor pro sledování diváckého ohlasu a výkonů BBC, Výbor pro redakční standardy, Výbor pro mezinárodní služby, Výbor pro strategii a schvalování, Finanční výbor, Výbor pro jmenování a odměňování“ (Šmíd, 2014, s. 20-21).

Test Veřejné hodnoty BBC

Jedním z prvních mechanismů zkoumání a rozhodování o obsahu a rozsahu veřejné služby se stal **Test veřejné hodnoty BBC** (*Public Value Test*), u jehož zrodu bylo uzavření Dohody BBC se státem, který následovalo po vyhlášení nové Charty BBC v roce 2006 (Dohoda BBC, 2006; Charta BBC, 2006).

Samotný Test veřejné hodnoty BBC je definován jako nástroj využívaný v případech, kdy má dojít k nějaké zásadnější proměně vysílání veřejné služby. Tedy v případech, kdy má být zavedena konkrétní nová služba, nebo naopak zrušena některá ze služeb stávajících. V poslední době se jednalo například o úvahy o ukončení činnosti kanálu BBC Three (BBC Trust, 2012; BBC, 2015). Obsah Testu vychází z veřejných účelů BBC¹⁹ stanovených Chartou BBC (2016, čl. 6), a při hodnocení jsou využívány externí expertízy a také tzv. „veřejné konzultace“.

Průběh a obsah Testu je popsán v Dohodě BBC (2006; 2016) a v metodických pokynech (BBC Trust, 2012b) - viz Obrázek 1.

Zahájení Testu veřejné hodnoty iniciuje management BBC, který je povinen každou závažnější uvažovanou změnu projednat nejprve s Trustem BBC, který rozhodne, zda je zvažovaná změna natolik zásadní, že by daná služba měla testem projít. V případě kladného stanoviska podá management BBC právě Trustu BBC formální přihlášku a potřebné podklady související s danou změnou. Poté následují dva kroky:

¹⁹ *Veřejné účely BBC jsou: 1. podporovat občanský život a občanskou společnost, 2. podporovat vzdělání a výuku, 3. podněcovat kreativitu a kulturní znamenitost, 4. reprezentovat Velkou Británii, její národy, regiony a komunity, 5. přibližovat Velkou Británii světu a svět Velké Británii, 6. při prosazování jejich dalších účelů zpřístupňovat veřejnosti výhody nových komunikačních technologií a služeb s tím, že se ujme vůdčí role při přechodu na digitální vysílání televize.“ (Charta BBC, 2006, 2016)*

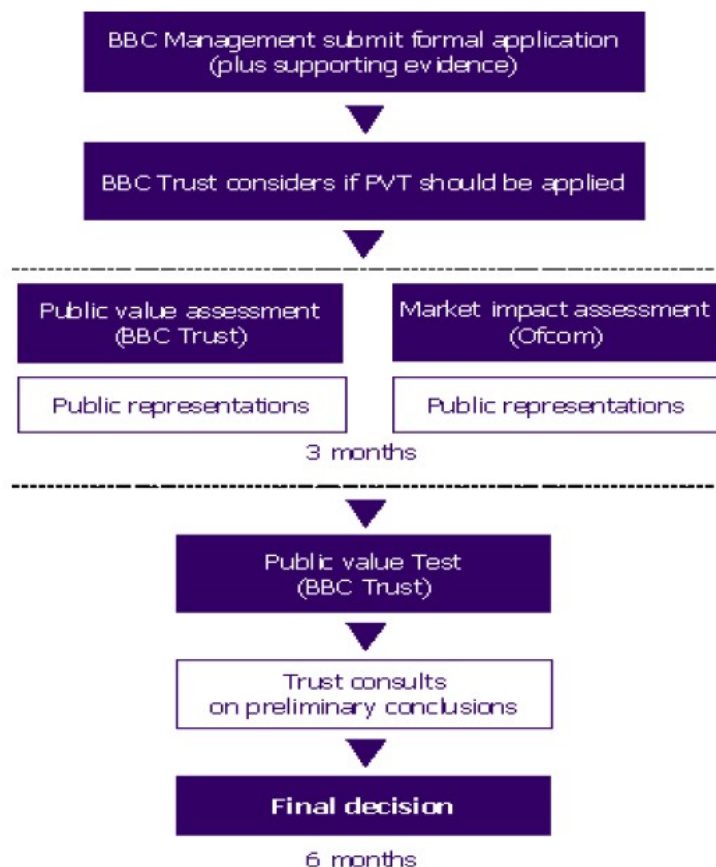
1) ocenění veřejné hodnoty²⁰, za které je odpovědný přímo Trust a využívá pro něj řadu externích analýz a konzultací. Hodnoceny jsou ukazatele zásahu (*Reach*), kvality (*Quality*), dopadu (*Impact*) a hodnoty vzhledem vynaloženým prostředkům (*Value for Money*) – tzv, metodika RQIV (viz

²⁰ *Public Value Assessment (PVA)*.

Obrázek 2),

2) posouzení tržního dopadu²¹ chystané změny. Tuto část hodnocení realizuje nezávislý britský komunikační regulátor Ofcom.

Obrázek 1: Jednotlivé fáze Testu veřejné hodnoty BBC



Zdroj: BBC Trust (2012b, s. 9)

Výsledky obou částí hodnocení poté posuzuje opět Trust BBC. Současně jsou obě části hodnocení zveřejněny a probíhají tzv. veřejné konzultace, kdy se k hodnocení může vyjádřit veřejnost a zainteresované instituce. Až po těchto konzultacích vydá Trust BBC závěrečné rozhodnutí, přičemž celý Test veřejné hodnoty by měl skončit do 6 měsíců od podání přihlášky (BBC Trust, 2012b).

²¹ Market Impact Assessment (MIA).

Obrázek 2: Komponenty metodiky RQIV



- **Quality** is the proposal high quality and distinctive?
- **Reach** how far will the proposal extend BBC usage and reach?
- **Impact** what are the benefits of the proposals to consumers, citizens and society as a whole?
- **Value for Money** is the proposal an effective use of public money?

Zdroj: BBC Trust (2012b, s. 13)

Síla Testu veřejné hodnoty BBC spočívá v kombinaci všech čtyř ukazatelů veřejné hodnoty: zásahu, kvality, dopadu i hodnoty vzhledem k vynaloženým prostředkům (RQIV), přičemž všechny mají mít stejnou váhu a relevantní závěry o veřejné hodnotě konkrétní služby je možné formulovat až na základě vyhodnocení všech čtyř ukazatelů. Pro hodnocení zásahu, kvality a dopadu používá BBC dva typy indikátorů: indikátory vycházející z měření sledovanosti, poslechovosti a využití on-line služeb a indikátory vycházející ze sociologických šetření. Jako aktuální trend právě v oblasti dotazování veřejnosti zmiňuje BBC vlastní online panel²², který má v budoucnu (jako efektivnější, rychlejší a výrazně levnější forma dotazování) sloužit právě k realizaci potřebných šetření. Podle BBC by výhledově mohl do značné míry nahradit i činnost tzv. Diváckých rad (Audience Councils).

Průzkum účelů poslání BBC

Úkolem *Průzkumu účelů poslání BBC*²³ je zjistit, do jaké míry se BBC daří naplňovat šest Veřejných cílů BBC. Průzkum je realizován každý rok, formou dotazníkového šetření²⁴. Zjišťovány jsou sociodemografické údaje (věk, pohlaví, příjem, víra, etnicita...), informace o užívání médií (rozsah a preference), včetně obeznámenosti s hlavními rozhlasovými a televizními programy BBC. Další otázky mapují celkový názor na BBC, vnímaný obraz BBC u veřejnosti, spokojenost respondentů s programovou nabídkou BBC i dalších vysílatelů a názory na výši koncesionářských poplatků. Důležitou součástí dotazníku je soubor 34 tvrzení, které jsou rozděleny do 6 tematických skupin, podle Veřejných cílů BBC²⁵ (kreativita, občanství, svět, národ-regiony-komunity, vzdělání a „digital“). U každého tvrzení je

²² 10 tisíc respondentů, reprezentativní vůči populaci VB s ohledem na více sociodemografických charakteristik.

²³ Blíže viz http://www.bbc.co.uk/bbctrust/governance/tools_we_use/public_purposes [20.3.2017]

²⁴ Poslední Průzkum účelů poslání BBC realizovaný v r. 2015 na reprezentativním vzorku 2831 osob starších 16 let. 75 % respondentů bylo rekrutováno online, 25 % face-to-face (do roku 2012 50 % online, 50 % face-to-face). (BBC Trust, 2016).

²⁵ Kompletní dotazník je uveden v příloze zprávy Průzkumu účelu poslání (BBC Trust, 2016).

zjišťováno, do jaké míry respondent s tvrzením souhlasí a zda téma považuje za důležité.²⁶ Z odpovědí je spočítáno tzv. **skóre výkonu** (*performance score*), jehož výše indikuje míru souhlasu s předloženým tvrzením (a tím i spokojenost veřejnosti s výkony BBC v dané oblasti) a tzv. **skóre důležitosti** (*importance score*), označující důležitost daného tématu pro veřejnosti. Rozdíl mezi skórem výkonu a skórem důležitosti – tzv. **výkonnostní rozdíl** (*performance gap*) – umožňuje označit oblasti, ve kterých se BBC (ne)daří naplňovat očekávání veřejnosti. Problematické jsou například situace, kdy veřejnost určité téma považuje za důležité a současně vyjadřuje nespokojenost s produkcí BBC v dané oblasti (tzv. **negative performance gap**). Případně lze odhalit ty oblasti, ve kterých si BBC sice vede velmi dobře, ale pro veřejnost nejsou důležité. Svým způsobem je britský Průzkum účelů posílání srovnatelný s trackingovým průzkumem, který pro ČT provádí agentura Kantar TNS.

2.3 Spolková republika Německo – Třístupňový test

System řízení médií veřejné služby v Německu je poměrně komplexně popsán v několika českých veřejně dostupných zdrojích. Přehlednou analýzu zpracoval Dr. Milan Šmíd (2014), výhradně Německému modelu řízení médií veřejné služby je věnována studie Pavlíka a Šmída (2011) pro Ministerstvo kultury ČR, dostupné jsou také překlady právních předpisů SRN upravující rozhlasové a televizní vysílání, zpracované pro Parlament ČR v roce 1998 (Parlamentní institut, 1998).

V reakci na postoje Evropské komise, byla v roce 2009 v Německu zahrnuta do novelizace vysílacího zákona povinnost vyhodnotit každou novou službu vysílatelů veřejné služby.²⁷ Tento proces později získal podobu tzv. Třístupňového testu (*Drei-Stufen-Test*) (ARD, 2009) Zásady třístupňového testu byly přijaty ZDF i všemi členy ARD²⁸ a byly aplikovány na řadě případů.²⁹

O tom, která mediální služba spadá do kategorie veřejné služby a zaslouží si podporu z veřejných prostředků, rozhodují v konečné fázi vysílací rady (*Rundfunkrat u ARD, u ZDF Fernsehrat*), tedy orgány kontrolující činnost médií veřejné služby v Německu, tvořené zástupci relevantních občanských skupin a spolků.³⁰ Pokud se jedná o službu celostátního rozsahu, pak je do rozhodování zahrnuto všech devět vysílacích rad. Podobně jako v případě BBC i zde se předpokládá, že do procesu hodnocení a rozhodování budou zapojeny externí

²⁶ Sedmibodová škála - souhlas: 1. naprosto nesouhlasím, 2. silně nesouhlasím, 3. spíše nesouhlasím, 4. nemám názor, 5. spíše souhlasím, 6. silně souhlasím, 7. naprosto souhlasím. U důležitosti pak: 1. zcela nedůležité, 2. velmi nedůležité, 3. spíše nedůležité, 4. ani důležité, ani nedůležité, 5. spíše důležité, 6. velice důležité, 7. životně důležité (BBC Trust, 2016).

²⁷ Blíže viz např. <http://www.ard.de/home/intern/fakten/abc-der-ard/Rundfunkstaatsvertrag/538802/index.html> [20. 3. 2017]

²⁸ ARD (Asociace veřejnoprávních televizních společností Spolkové republiky Německo) – sdružuje regionální veřejnoprávní vysílatele. Členy jsou: Bayerischer Rundfunk, Hessischer Rundfunk, Mitteldeutscher Rundfunk, Norddeutscher Rundfunk, Radio Bremen, Rundfunk Berlin-Brandenburg, Saarländischer Rundfunk, Südwestrundfunk, Westdeutscher Rundfunk, Deutsche Welle. Viz <http://www.ard.de> [20. 3. 2017]

²⁹ Např. dětský web kikaninichen.de, internetový rozhlas BR-Klassik, webové rádio pro děti Figarino apod.

³⁰ Detaily uspořádání dozorčích grémií stanic ARD a ZDF jsou popsány ve studii Pavlíka a Šmída (2011).

subjekty, které poskytnou odborná stanoviska, včetně závěrečného právního přezkoumání. Kritéria testu jsou vymezena zákonem, který tři stupně hodnocení definuje takto:

1. v jaké míře odpovídá nabídka demokratickým, sociálním a kulturním potřebám společnosti,
2. v jakém rozsahu a v jakém kvalitativním ohledu přispěje nabídka publicistické soutěži a
3. jaké finanční náklady bude tato služba vyžadovat.

Posuzovaná kritéria jsou spíše subjektivní povahy (obtížně kvantifikovatelná), zvláště u prvního kritéria. Rozhodování vychází z obecných definicí veřejné služby, které jsou podpořeny expertními stanovisky a názory třetích stran³¹.

Na základě změny zákona reagujícího na Sdělení Komise EU z roku 2001 mají od roku 2004 vysílatelé veřejné služby v Německu povinnost jednou za dva roky zhodnotit svoji práci ve výroční zprávě (*Bericht*), která bude doplněna směrnicemi (*Leitlinie*) pro jejich činnost na další dva roky. Přesnější konkretizace veřejné služby tak měla být obsažena ve vlastních závazcích vůči veřejnosti (*Selbstverpflichtung*). Tato procedura, která platila pro všech deset institucí veřejné služby (9 stanic ARD a ZDF), byla v posledních letech v ARD zjednodušena tím, že zprávu a směrnici na centrální úrovni publikuje a schvaluje grémium ARD s platností pro všechny stanice, které mohou, ale nemusejí publikovat své vlastní závazky³². Celostátní ZDF zákonnou povinnost realizuje tak, že povinnost předkládat zprávu plní vydáváním své tradiční ročenky a funkci směrnice plní dokument o vlastních závazcích. Ročenka ZDF nemá hodnotící charakter, pouze bilancuje události a předkládá hospodářská fakta.³³

Rovněž zpráva ARD, rozčleněná do sedmi kapitol (informace, kultura, vzdělávání, zábava, děti a rodiny, společenská odpovědnost, digitální perspektivy) má bilanční charakter s výčtem pořadů a událostí, jejichž deskripce je spíše kvantitativní než kvalitativní. Pokud jsou zde citována data získaná sociologickými průzkumy, pak vycházejí z průběžných a dlouhodobých sledování. Patří mezi ně **výzkum sledovanosti pořadů prostřednictvím peplemetrů**, který v Německu zaštiťuje *Pracovní společenství televizního výzkumu*³⁴ (AGF), což je obdoba české ATO. Výzkum provádí agentura GfK, televizní panel obsahuje pět tisíc domácností s více než deseti tisíci obyvateli, registruje se i sledovanost dětí od tří let věku, jakož i odložené sledování pořadů.

Pro **hodnocení online nabídky** spolupracuje ARD s ZDF na projektu *ARD/ZDF-Onlinestudien*³⁵, který průběžně sleduje chování uživatelů internetu v Německu. Výběrový soubor tvoří osoby starší 14 let a získaná data jsou vážena podle čtyř parametrů (pohlaví, stáří, vzdělání a spolková země). Vzorek čítá celkem 1 400 respondentů. Sběr dat probíhá po telefonu (CATI) průběžně každý den, což umožňuje sledovat aktuální změny a výkyvy při využívání internetu. Průzkum pro ARD/ZDF realizuje Ústav pro mediální a marketingový výzkum Enigma-GfK, Wiesbaden.

³¹ Blíže viz http://www.dvtm.net/fileadmin/pdf/gesetze/2009-06-01_Drei-Stufen-Test_ARD_Informationen.pdf [20. 3. 2017]

³² Blíže viz <http://www.daserste.de/specials/ueber-uns/ard-leitlinien-2015-2016-100.pdf> [19. 3. 2017]

³³ ZDF Jahrbuch, blíže viz <http://www.zdf-jahrbuch.de/2013/index.php>. A *Selbstverpflichtungserklärung des ZDF 2015- 2016*, viz <http://www.zdf.de/ZDF/zdfportal/blob/36642580/1/data.pdf>. [19. 3. 2017]

³⁴ *Arbeitsgemeinschaft Fernsehforschung*, blíže viz <http://www.agf.de>. [19. 3. 2017]

³⁵ Blíže viz <http://www.ard-zdf-onlinestudie.de/index.php?id=512>. [19. 3. 2017]

Při komentování svých pořadů v bilanční zprávě používá ARD také data získaná z **výzkumů veřejného mínění ARD-DeutschlandTREND**³⁶. Tento výzkum se zajímá především o politické postoje veřejnosti, názory na aktuální události, volební preference či o reakce veřejnosti na zprávy v médiích. Sběr dat je prováděn CATI metodou na náhodně vybraném vzorku obyvatel starších 18 let s volebním právem. Výběrový soubor čítá 1 000 až 1 500 respondentů, přičemž 70 procent je rekrutováno přes pevné linky, zbylí mobilním telefonem.

Přestože závazek ARD vůči veřejnosti uvedený ve směrnicích je založen především na kvalitativních ukazatelích, chybí informace o tom, že by jejich naplňování kromě verbálního hodnocení bylo ve zprávách ARD podloženo systematickými výzkumy. Zpětnou vazbu v tomto ohledu získávají veřejnoprávní vysílatelé v Německu od četných vědeckých pracovišť zaměřených na mediální výzkumy, kteří mají možnost publikovat své závěry v měsíčním odborném periodiku *Media Perspektiven*³⁷. Příkladem takové zpětné vazby a výzkumu vysílaných pořadů studie Michaela Krügera (2015) zaměřená na obsah zpravodajství dvou veřejnoprávních a dvou soukromých stanic ARD, ZDF, RTL a Sat 1. Autor z Ústavu pro empirické mediální výzkumy v Kolíně n. Rýnem zde analyzuje především tematickou skladbu hlavních zpravodajských pořadů a závěr této analýzy je jednoznačný: zpravodajství ARD a ZDF se výrazně liší od zpravodajských výstupů komerčních RTL a Sat 1 rozsahem a hloubkou poskytovaných informací, včetně jejich prezentace na webových stránkách. Přínosem veřejnoprávních zpráv je širší a bohatší zpravodajství o zahraničních událostech, které u komerčních stanic nestojí v popředí zájmu (Krüger 2015).

³⁶ Blíže viz <http://www.infratest-dimap.de/umfragen-analysen/bundesweit/ard-deutschlandtrend/2015/juni/>. [19. 3. 2017]

³⁷ Blíže viz <http://www.media-perspektiven.de/>. [19. 3. 2017]

3 DOPORUČENÍ K POSTUPU RADY ČRO PŘI SYSTEMATICKÉM HODNOCENÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY POSKYTOVANÉ ČESKÝM ROZHLESEM

Následující doporučení vychází (1.) z poznatků o základních hodnotách, cílech a úkolech Českého rozhlasu³⁸, (2.) z dostupných informací o struktuře a rozsahu hodnocení veřejné služby ČRo, uvedených ve Výročních zprávách Rady Českého rozhlasu o činnosti Českého rozhlasu (Rada ČRo, 2015; 2016, kap. 5) a (3.) z poznatků o trendech a současné praxi hodnocení médií veřejné služby popsanych v předchozích kapitolách.

Vymezení a konceptualizace úkolů veřejné služby

Deklarované základní hodnoty a cíle Českého rozhlasu jsou v souladu s normativními požadavky a úkoly pro média veřejné služby jak jsou vymezeny v závazných právních předpisech. Současně základní hodnoty a cíle ČRo reflektují a integrují i mezinárodně uznávané základní hodnoty a principy fungování médií veřejné služby definované Evropskou vysílací unií (EBU, 2012).

Operacionalizace, vymezení indikátorů, analytických nástrojů a zdrojů dat

Z hlediska výše uvedených (viz kap. 2) parametrů, které by měl splňovat efektivní systém hodnocení veřejné služby, doporučujeme zvážit:

- rozpracování hodnocených úkolů veřejné služby do podoby konkrétních cílů pro každou službu a cílovou skupinu, včetně určení indikátorů pro vyhodnocení jednotlivých cílů.
- možnosti využití metodiky a nástrojů používaných pro hodnocení veřejné služby ČT
- větší zohlednění poznatků o potřebách a očekávání veřejnosti (viz např. Průzkumy účelů posílání BBC – s. 13)
- doplnění hodnocení o metodiku RQIV³⁹
- přidání systematického hodnocení vybraných parametrů a trendů⁴⁰

³⁸ Mise a vize, hodnoty a cíle Českého rozhlasu (dostupné z <http://www.rozhlas.cz/informace/misevize/> [17. 3. 2017]), Rámcové plány činnosti Českého rozhlasu (dostupné z <http://www.rozhlas.cz/informace/download/zprava/1052874> [17. 3. 2017])

³⁹ Viz kapitolu 2.2 a také BBC Trust (2012a),

⁴⁰ Viz např. trendy sledované Českou televizí (ČT, 2016, kap. 3.2)

Literatura

- ARD (2009) *Ausführliche Hintergrundinformation: Der Dreistufentest*. [cit. 17.3.2017] Dostupné z http://www.dvtm.net/fileadmin/pdf/gesetze/2009-06-01_Drei-Stufen-Test_ARD_Informationen.pdf
- BBC (2015) BBC Annual Report and Accounts 2014/15. Dostupné z: <http://downloads.bbc.co.uk/annualreport/pdf/2014-15/bbc-annualreport-201415.pdf>
- BBC Trust (2012a) *Public Value in Practice: restoring the ethos of public service* [online]. Dostupné z: http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/regulatory_framework/pvt/public_value_practice.pdf
- BBC Trust (2012b) BBC Trust assessment processes Guidance document. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/pvt/assessment_processes_guidance.pdf
- BBC Trust (2013) Purpose Remit Survey UK report (*Průzkum účelu poslání BBC v r. 2013*). Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/review_report_research/ara2013_14/uk.pdf.
- BBC Trust (2015a) Service Review: Radio 1, 1Xtra, Radio 2, Radio 3, 6 Music and Asian Network - Annex: Supporting performance analysis. Dostupné z: http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/our_work/music_radio/performance_analysis.pdf
- BBC Trust (2016) Purpose Remit Survey 2015 – UK Report. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/review_report_research/ara_2015_2016/uk.pdf
- Banerjee, I. Seneviratne, K (2005) *Public Service Broadcasting: A best practices sourcebook* [online]. B.m.: UNESCO. Dostupné z <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001415/141584e.pdf>
- Burnley, Richard (2016) *PSM Remit Principles for the Digital Media Age*. EBU. Dostupné z <http://www.ebu.ch/publications/psm-remit-principles-for-the-digital-media-age> [15. 3. 2017]
- Česká televize (2016) Výroční zpráva o činnosti České televize v roce 2015. Dostupné z http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/rada-ct/vyrocni_zpravy/zprava2015.pdf. [15. 3. 2017]
- Disman, M. (2011). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele* (4., nezměn. vyd.). Praha: Karolinum.
- Dohoda BBC (2006) An Agreement Between Her Majesty's Secretary of State for Culture, Media and Sport and the British Broadcasting Corporation. [19.3.2017] Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/agreement.pdf
- Dohoda BBC (2016) An Agreement Between Her Majesty's Secretary of State for Culture, Media and Sport and the British Broadcasting Corporation. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/2016/agreement.pdf [17.3.2017]
- Douděrová, L. (2016) *Veřejná služba v ČR: naplňování úkolu veřejné služby na příkladu České televize*. Praha, 2016. 119 s. Diplomová práce (Mgr.) FSV UK
- EBU (2012) Declaration On The Core Values Of Public Service Media. Dostupné z https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/EBU-Empowering-Society_EN.pdf [17. 3.

2017]

EBU (2015) Governance Principles For Public Service Media. Dostupné z <http://www.ebu.ch/publications/governance-principles-for-psm>

EBU (2015b) Odborné posouzení základních hodnot média veřejné služby. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/vyrocn-zpravy/> [19.3.2017]

EBU (2016). *Public Service Media* [online]. Dostupné z: <http://www3.ebu.ch/about/public-service-media>

Charta BBC (2006) Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/charter.pdf

Charta BBC (2016) Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation. Dostupné z http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/2016/charter.pdf

Jakubowitz, K (2007) Public Service Broadcasting: A Pawn on an Ideological Chessboard. In: *Media between culture and commerce*. Bristol: Intellect, Changing media - changing Europe series, 4, s. 115–137. ISBN 978-1-84150-165-9.

Jakubowitz, K. (2013). *Nová ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. Zlín: Radim Bačuvčík - VerBuM. ISBN 978-80-87500-38-5.

Krüger, M (2015) InfoMonitor 2014: Fernsehrichten bei ARD, ZDF, RTL und Sat.1. *Media Perspektiven*, (2), s. 75 – 104

Lowe, G. a Bardoel, J. ed. (2007) *From Public Service Broadcasting To Public Service Media*. Göteborg, Sweden: Nordicom. ISBN 978-91-89471-53-5.

Lowe, G. (2016) PSM In The 21st Century: What Value And Which Values? EBU

McQuail, D. (2013). *Journalism & and society*. Los Angeles: SAGE ISBN 9781446266793.

Nečas, V., Hájek, R, Šmíd, M. Němcová Tejkalová, A. (2015) Posouzení hodnocení plnění veřejné služby Českou televizí. B.m.: Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy.

Pavlík, P., Šmíd, M. (2011) Skladba a úloha rady zastupující veřejnost u média veřejné služby a aplikace německého modelu v České republice. Ministerstvo kultury ČR.

Parlamentní institut (1998) Předpisy SRN upravující televizní a rozhlasové vysílání. Parlament České republiky.

Rada Českého rozhlasu (2015) Výročních zpráva Rady Českého rozhlasu o činnosti Českého rozhlasu za rok 2014. Dostupné z <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty/zprava/vyrocn-zprava-rady-cro-o-cinnosti-ceskeho-rozhlasu-za-rok-2014--1472517> [17. 3. 2017]

Rada Českého rozhlasu (2016) Výročních zpráva Rady Českého rozhlasu o činnosti Českého rozhlasu za rok 2015. Dostupné z <http://www.rozhlas.cz/rada/dokumenty/zprava/vyrocn-zprava-rady-cro-o-cinnosti-ceskeho-rozhlasu-za-rok-2015--1599097> [17. 3. 2017]

Rumphorst, W. (2007) Public Service Broadcasting: Model Law. EBU. Dostupné z https://www.ebu.ch/CMSimages/en/leg_p_model_law_psb_210207_tcm6-50150.pdf [15. 3. 2017]

Sedláková, R. (2015). Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada.

Šmíd, M. (2011) Vysílání veřejné služby v zemích Evropské unie, jeho organizace a fungování. Parlamentní institut PČR.

Šmíd, M. (2014) Veřejnoprávní média v zemích EU – jejich řízení a kontrola, vymezení činnosti. Parlamentní institut PČR. [17.3.2017] Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101331>

UNESCO (1995). Public Service Broadcasting: Cultural and Educational Dimensions. Paris: UNESCO.

Usnesení Rady EU a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě ze dne 25. ledna 1999 o veřejnoprávním vysílání. Úřední věstník EU (1999/C 30/1) [cit. 15.6.2015] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41999X0205:EN:HTML>

Media Tenor

Media Tenor: „Kde jiní pracují s pocity, my dodáváme čísla.“

- Unikátní řešení v media intelligence: monitoring a analýza médií připravované týmem zkušených analytiků a expertů
- Odborný partner řady korporátních, veřejných, neziskových a mediálních organizací
- Více než 20 let zkušeností s mezinárodním přesahem
- Leader v oblasti vývoje metodologií výzkumu obsahu
- Úcta k demokratickým hodnotám, systematická podpora akademikům
- Aktuální studie jsou dostupné na [webových stránkách Media Tenoru](#)
- Průběžné aktuality zveřejňujeme na [Facebooku](#).

Naše vybraná partnerství

Střípky z monitoringu

Náhled aplikace monitoringu médií s přístupem k originální podobě příspěvků všech mediatypů



Analýza: Lewická profesionálním výkonem korigovala neukázněného Glińskiego



Podporujeme studenty

Pořádáme oborové akce



Expertiza vznikla z iniciativy a na zadání Rady Českého rozhlasu.

Zpracovatel díla: Media Tenor, spol. s r.o.
 Nádražní 923/118, 702 00 Ostrava, Česká republika
<http://www.mediatenor.cz>, <http://www.facebook.com/MediaTenorCZ>